

Rozkład materiału z geografii kl. Ia i Ib zakres podstawowy, podręcznik OBLICZA GEOGRAFII 1

Nr lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych Uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej
1.	Zapoznanie z wymaganiami edukacyjnymi. Geografia jako nauka	<ul style="list-style-type: none"> • przedmiot i cel badań nauk geograficznych • podział geografii na dyscypliny • miejsce geografii wśród innych nauk 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przedmiot i cele badań geograficznych • wykazuje interdyscyplinarny charakter nauk geograficznych • dokonuje podziału nauk geograficznych na dyscypliny • określa miejsce geografii wśród innych nauk • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii 	
2.	Źródła informacji geograficznej	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje źródeł informacji geograficznej – przydatność i możliwości ich wykorzystania • przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów terenowych • tabele statystyczne, wykresy i diagramy (słupkowy, kołowy) oraz ich interpretacja • zdjęcia wykonane z powierzchni Ziemi oraz zdjęcia satelitarne • GIS i przykłady wykorzystania do analizy zróżnicowania przestrzennego środowiska geograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia źródła informacji geograficznej, ich przydatność i możliwości wykorzystania • odszukuje w atlasie przykłady map zawierających informacje z poszczególnych nauk geograficznych • wymienia przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych w terenie • interpretuje dane liczbowe przedstawione za pomocą tabel, wykresów i diagramów • określa przydatność fotografii i zdjęć satelitarnych do pozyskiwania informacji o środowisku geograficznym • wyjaśnia, na czym polega prezentacja danych w GIS • omawia przykłady wykorzystania GIS do analizy zróżnicowania przestrzennego środowiska geograficznego 	<p>I.1</p> <p>I.4</p> <p>I.5</p> <p>I.6</p> <p>I.8</p>

3.	Mapa jako obraz Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • mapa, skala, przekształcanie skali • obliczanie odległości na mapie • kartograficzne metody przedstawiania informacji geograficznej • przedstawianie rzeźby terenu na mapach • mapa hipsometryczna • wybrane metody jakościowe i metody ilościowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala mapy</i> • podaje składniki i cechy mapy • klasyfikuje mapy ze względu na różne kryteria • stosuje różne rodzaje skal i je przekształca • posługuje się skalą mapy do obliczania odległości • omawia kartograficzne metody przedstawiania informacji geograficznych (przedstawianie rzeźby terenu na mapach) • wyróżnia graficzne i kartograficzne metody przedstawiania informacji geograficznych • stosuje metodę hipsometryczną do przedstawiania rzeźby terenu • posługuje się mapą hipsometryczną w celu odczytania rzeźby terenu • wskazuje różnice w sposobie przedstawiania rzeźby terenu na mapie topograficznej i mapie hipsometrycznej • opisuje metody jakościowe i ilościowe prezentacji zjawisk na mapach i je porównuje • odczytuje i interpretuje treść map wykonanych za pomocą różnych metod 	I.2 I.3
4.	Korzystamy z mapy	<ul style="list-style-type: none"> • przydatność oraz interpretacja zdjęć terenu oraz zdjęć satelitarnych • rodzaje map i przykłady ich zastosowania • interpretacja mapy turystycznej, w tym określanie współrzędnych geograficznych na mapie oraz za pomocą odbiornika GPS 	<ul style="list-style-type: none"> • określa przydatność zdjęć terenu oraz zdjęć satelitarnych do pozyskiwania informacji o środowisku geograficznym • interpretuje treść zdjęć terenu oraz zdjęć satelitarnych • odnajduje na mapie obiekty geograficzne przedstawione na fotografii • przedstawia przykłady zastosowania różnych rodzajów map • interpretuje mapy turystyczne • podaje przykłady wykorzystania mapy turystycznej • określa współrzędne geograficzne na mapie oraz za pomocą odbiornika GPS 	I.3 I.7
5.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Obraz Ziemi</i>			

6.	Wszechświat i Ziemia	<ul style="list-style-type: none"> • budowa wszechświata i stan jego poznania • ciała niebieskie na zdjęciach oraz mapach kosmosu • gwiazdozbiory nieba północnego • porównanie planet Układu Słonecznego • inne ciała niebieskie (planety karłowate, księżyce, planetoidy, meteoroidy, komety) oraz ich charakterystyka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia teorie pochodzenia i budowy wszechświata • opisuje ciała niebieskie we wszechświecie • rozpoznaje ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu • rozpoznaje gwiazdozbiory nieba północnego • omawia budowę Układu Słonecznego • charakteryzuje i porównuje planety Układu Słonecznego, w tym Ziemię • opisuje inne ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny i porównuje je do siebie 	<p>II.1</p> <p>II.3</p> <p>II.4</p> <p>II.5</p>
7.	Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • cechy ruchu obiegowego Ziemi • oświetlenie Ziemi w różnych porach roku • strefy oświetlenia Ziemi • obliczanie wysokości Słońca nad widnokrzem • następstwa ruchu obiegowego Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie schematu cechy ruchu obiegowego Ziemi • omawia oświetlenie Ziemi w różnych porach roku • omawia czas trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych • wydziela strefy oświetlenia Ziemi i ich granice • przedstawia inne następstwa ruchu obiegowego Ziemi 	<p>II.2</p>
8.	Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • cechy ruchu obrotowego Ziemi • następstwa ruchu obrotowego Ziemi, w tym siła Coriolisa • czas uniwersalny, czas strefowy • mapa stref czasowych 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy ruchu obrotowego Ziemi • przedstawia dowody na ruch obrotowy Ziemi • przedstawia konsekwencje ruchu obrotowego, w tym działanie siły Coriolisa • wskazuje skutki występowania siły Coriolisa dla środowiska przyrodniczego • wyróżnia rodzaje czasów na Ziemi • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania czasu na Ziemi • posługuje się czasem uniwersalnym i strefowym • analizuje mapę stref czasowych na Ziemi • oblicza czas strefowy dla wybranych miejscowości 	<p>II.2</p>

9.	Sprawdzenie wiadomości z działu <i>Ziemia we wszechświecie</i>			
10.	Temperatura powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza na Ziemi • temperatura powietrza na Ziemi w styczniu i w lipcu (analiza mapy klimatycznej) • roczny przebieg temperatury powietrza w regionie, w którym mieszka uczeń (analiza klimatogramu) 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza na Ziemi • omawia na podstawie mapy klimatycznej rozkład temperatury powietrza w styczniu i w lipcu • wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza na Ziemi • omawia na podstawie dostępnych danych (np. w postaci klimatogramu) roczny przebieg temperatury powietrza w swoim regionie 	<p>III.1 III.2 III.5</p>
11.	Ciśnienie atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> • ciśnienie atmosferyczne, wyż baryczny, niż baryczny, wiatr, powstawanie ośrodków barycznych • rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi w styczniu i w lipcu (analiza mapy) • globalna cyrkulacja atmosfery 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne, wyż baryczny i niż baryczny • analizuje na podstawie schematu powstawanie ośrodków barycznych na półkuli północnej • omawia na podstawie mapy rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi w styczniu i w lipcu • wykazuje zależność ciśnienia atmosferycznego od temperatury powietrza • podaje przyczyny zróżnicowania ciśnienia atmosferycznego na Ziemi • wyjaśnia, korzystając ze schematu, mechanizm globalnej cyrkulacji atmosferycznej • wyjaśnia mechanizm cyrkulacji atmosferycznej w strefie międzyzwrotnikowej (w tym cyrkulacji monsunowej) i w wyższych szerokościach geograficznych 	<p>III.2 III.3</p>

12.	Opady atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny występowania opadów atmosferycznych • cechy rozkładu przestrzennego opadów atmosferycznych na Ziemi • roczna suma opadów atmosferycznych na Ziemi (analiza mapy) • roczny przebieg opadów atmosferycznych w regionie, w którym mieszka uczeń (analiza klimatogramu) 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia warunki niezbędne do powstania opadów atmosferycznych • opisuje czynniki wpływające na rozkład opadów atmosferycznych • przedstawia cechy rozkładu przestrzennego opadów atmosferycznych na Ziemi z wykorzystaniem mapy • wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu opadów atmosferycznych na Ziemi • omawia na podstawie dostępnych danych (np. w postaci klimatogramu) roczną sumę opadów atmosferycznych w swoim regionie 	III.3 III.5
13.	Prognozowanie pogody	<ul style="list-style-type: none"> • pogoda i jej elementy • prognozowanie pogody • analiza mapy synoptycznej i zdjęć satelitarnych • zmiany zachodzące w atmosferze (przyczyny, skutki, zagrożenia) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda, prognoza pogody, mapa synoptyczna</i> • określa elementy pogody • prognozuje zmiany elementów pogody na wybranym obszarze • odczytuje dane meteorologiczne zamieszczone na mapie synoptycznej • analizuje mapę synoptyczną i zdjęcie satelitarne umożliwiające prognozowanie pogody • porównuje uproszczoną mapę pogody z mapą synoptyczną • omawia dynamikę zmian zachodzących w atmosferze, ukazuje zagrożenia oraz skutki • podaje przykłady zastosowania prognozy pogody w gospodarce 	III.4 III.7

14. 15.	Klimaty na kuli ziemskiej	<ul style="list-style-type: none"> • klimat i czynniki kształtujące klimat na Ziemi • strefy klimatyczne świata • typy klimatów (morski, kontynentalny) • cechy klimatu lokalnego w miejscu zamieszkania ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje klimat i wymienia elementy klimatu • omawia czynniki kształtujące klimat na Ziemi • wyjaśnia, na czym polega strefowość klimatów na Ziemi • charakteryzuje strefy klimatyczne na Ziemi i uzasadnia zasięg tych stref • opisuje wybrane typy klimatów na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej • porównuje strefy klimatyczne i wybrane typy klimatów na Ziemi na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych • wykazuje różnicę między klimatem morskim a klimatem kontynentalnym • opisuje cechy klimatu lokalnego w miejscu zamieszkania 	III.6 III.7
16.	Sprawdzenie wiadomości z działu <i>Atmosfera</i>			

17. 18.	Zasoby wodne Ziemi. Wszechocean	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje i wielkość zasobów wodnych na Ziemi • rodzaje i wielkość zasobów wodnych w regionie, w którym mieszka uczeń • podział wszechoceanu • cechy fizykochemiczne wód morskich • mechanizm powstawania powierzchniowych prądów morskich i ich układ • problem zanieczyszczenia wód morskich • wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>hydrosfera</i> • analizuje rodzaje i wielkość zasobów wodnych na Ziemi • opisuje rodzaje i wielkość zasobów wodnych w swoim regionie • przedstawia podział wszechoceanu na mapie świata • przedstawia cechy fizykochemiczne wód morskich • wymienia rodzaje ruchów wody morskiej • objaśnia mechanizm powstawania i układ powierzchniowych prądów morskich • omawia problem zanieczyszczenia wód morskich • omawia wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka 	IV.1 IV.2 IV.3
19.	Wody powierzchniowe	<ul style="list-style-type: none"> • rzeka, dorzecze, system rzeczny, zlewisko • rodzaje rzek (stałe, okresowe i epizodyczne) • przyczyny zróżnicowania sieci rzecznej na Ziemi • występowanie wybranych typów jezior 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rzeka, dorzecze, system rzeczny, zlewisko</i> • omawia na podstawie schematu poszczególne elementy systemu rzeczego wraz z dorzeczem • wyróżnia rodzaje rzek (stałe, okresowe, epizodyczne) i wskazuje ich przykłady na mapie • charakteryzuje na podstawie mapy sieć rzeczna na poszczególnych kontynentach • omawia przyczyny zróżnicowania sieci rzecznej na Ziemi • wymienia wybrane typy jezior i wskazuje ich przykłady na mapie ogólnogeograficznej • wyjaśnia czym są obszary bagienne i wskazuje najważniejsze z nich na mapie ogólnogeograficznej 	IV.4

20.	Lodowce górskie i lądolody	<ul style="list-style-type: none"> • proces powstawania lodowców • granica wiecznego śniegu • występowanie lodowców górskich i lądolodów na Ziemi • wpływ zanikania pokrywy lodowej na obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców i ich tożsamość kulturową 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje warunki powstawania lodowców • wyjaśnia, z jakiego powodu na różnych szerokościach geograficznych granica wiecznego śniegu występuje na innych wysokościach • wymienia czynniki warunkujące powstawanie lodowców górskich • wymienia części składowe lodowca górskiego • omawia występowanie lodowców górskich i lądolodów na Ziemi • wymienia różnice między lodowcem górskim a lądolodem • opisuje wpływ zanikania pokrywy lodowej na obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców oraz ich tożsamość kulturową 	IV.5 IV.6
21.	Sprawdzenie wiadomości z działu Hydrosfera			
22.	Budowa wnętrza Ziemi. Skały	<ul style="list-style-type: none"> • cechy budowy wnętrza Ziemi • litosfera i budowa skorupy ziemskiej (skorupa kontynentalna i skorupa oceaniczna) • podział skał • wybrane rodzaje skał oraz ich gospodarcze zastosowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy budowy wnętrza Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>litosfera</i>, <i>skorupa ziemska</i> • omawia budowę skorupy ziemskiej (skorupy oceanicznej i skorupy kontynentalnej) • opisuje skład mineralogiczny skorupy ziemskiej • omawia podział skał ze względu na pochodzenie • rozpoznaje wybrane rodzaje skał • przedstawia gospodarcze zastosowanie skał 	V.1 V.4
23.	Tektonika płyt litosfery	<ul style="list-style-type: none"> • związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery • ruchy górotwórcze i ruchy epejrogeniczne 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podstawowe założenia teorii tektoniki płyt litosfery • przedstawia rozmieszczenie płyt litosfery na podstawie mapy tematycznej • omawia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery • charakteryzuje powstawanie gór w wyniku ruchu płyt litosfery na podstawie ilustracji • wskazuje na mapie świata przykłady gór powstałych w wyniku ruchu płyt litosfery • charakteryzuje ruchy epejrogeniczne i podaje ich przyczyny • podaje przykłady świadczące o ruchach pionowych skorupy ziemskiej 	V.1 V.2

24.	Plutonizm, wulkanizm i trzęsienia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • główne procesy wewnętrzne prowadzące do urozmaicenia powierzchni Ziemi • wulkanizm, plutonizm, trzęsienia ziemi (krótka charakterystyka) 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje główne procesy wewnętrzne kształtujące litosferę • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkanizm</i>, <i>plutonizm</i>, <i>trzęsienia ziemi</i> • charakteryzuje przebieg głównych procesów wewnętrznych prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, plutonizm, trzęsienia ziemi) • wyjaśnia wpływ budowy wnętrza Ziemi na genezę procesów endogenicznych • wykazuje zależność między ruchami płyt litosfery a rozmieszczeniem czynnych wulkanów i występowaniem trzęsień ziemi 	V.2
25.	Wietrzenie. Procesy krasowe	<ul style="list-style-type: none"> • procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) • rodzaje wietrzenia (fizyczne, chemiczne, biologiczne) • procesy krasowe i formy rzeźby krasowej 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje procesy zewnętrzne (egzogeniczne) kształtujące powierzchnię Ziemi • charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) • wyróżnia rodzaje wietrzenia (fizyczne, chemiczne, biologiczne) • podaje czynniki decydujące o intensywności wietrzenia na kuli ziemskiej • omawia skutki procesów wietrzenia na podstawie fotografii • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krasowienie</i> • wymienia czynniki wpływające na przebieg procesów krasowych • omawia procesy krasowe i formy rzeźby krasowej (powierzchniowej i podziemnej) • wskazuje na mapie znane na świecie, w Europie i w Polsce obszary krasowe 	V.3
26.	Rzeźbotwórcza działalność rzek	<ul style="list-style-type: none"> • cechy rzeźbotwórczej działalności rzeki (erozja, transport i akumulacja w górnym, środkowym oraz dolnym biegu rzeki) • powstawanie meandrów • typy ujść rzecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy rzeźbotwórczej działalności rzeki (erozja, transport, akumulacja w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki) • omawia rodzaje erozji rzecznej i zna warunki, w jakich ona zachodzi • rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności rzek • omawia skutki rzeźbotwórczej działalności rzek • analizuje na podstawie schematu proces powstawania meandrów • charakteryzuje typy ujść rzecznych na podstawie mapy i zdjęć satelitarnych • wskazuje na mapie ujścia deltowe i lejkowate 	V.3

27.	Rzeźbotwórcza działalność lodowców górskich i lądolodów	<ul style="list-style-type: none"> niszcząca, transportowa i akumulacyjna działalność lodowców formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lodowców formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lądolodów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje niszczącą, transportową i akumulacyjną działalność lodowców wymienia formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lodowców górskich i lądolodów rozdziela na podstawie fotografii i schematu formy, które powstały w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów omawia skutki rzeźbotwórczej działalności lodowców górskich i lądolodów 	V.3
28.	Rzeźbotwórcza działalność morza	<ul style="list-style-type: none"> niszcząca i budująca działalność morza formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności morza (klif, mierzeja) typy wybrzeży 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na kształtowanie wybrzeży morskich charakteryzuje niszczącą i budującą działalność morza wymienia formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności morza (klif, mierzeja) rozdziela na fotografiach formy powstałe w wyniku niszczącej i budującej działalności fal i prądów morskich rozdziela w zdjęciach terenu oraz na zdjęciach satelitarnych typy wybrzeży i wskazuje je na mapie omawia skutki rzeźbotwórczej działalności morza 	V.3
29.	Rzeźbotwórcza działalność wiatru	<ul style="list-style-type: none"> uwarunkowania procesów eolicznych niszcząca, transportowa i budująca działalność wiatru formy rzeźby terenu powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności wiatru rodzaje pustyń rodzaje wydm 	<ul style="list-style-type: none"> omawia uwarunkowania procesów eolicznych podaje czynniki wpływające na intensywność rzeźbotwórczej działalności wiatru charakteryzuje niszczącą, transportową i budującą działalność wiatru wymienia formy rzeźby terenu powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności wiatru rozdziela na podstawie fotografii formy erozyjnej i akumulacyjnej działalności wiatru wymienia rodzaje pustyń i podaje przykłady ich występowania na różnych kontynentach opisuje na podstawie ilustracji rodzaje wydm wyjaśnia różnice między wydmą paraboliczną a barchanem omawia skutki rzeźbotwórczej działalności wiatru 	V.3
30.	Sprawdzenie wiadomości z działu Litosfera			

31.	Gleby na kuli ziemskiej	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki glebotwórcze i przebieg głównych procesów glebotwórczych, w tym zachodzących na obszarze, na którym znajduje się szkoła • poziomy glebowe i profil glebowy • cechy głównych typów gleb strefowych, śródstrefowych i niestrefowych • rozmieszczenie głównych typów gleb strefowych i niestrefowych na Ziemi – analiza mapy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia uwarunkowania powstawania gleb • omawia czynniki glebotwórcze i przebieg głównych procesów glebotwórczych • charakteryzuje czynniki i procesy glebotwórcze, w tym zachodzące na obszarze, na którym znajduje się szkoła • omawia podstawowe profile glebowe • charakteryzuje na podstawie schematu profilu glebowego najważniejsze poziomy glebowe • rozróżnia gleby strefowe, śródstrefowe i niestrefowe • omawia cechy głównych typów gleb strefowych, śródstrefowych i niestrefowych • wskazuje na mapie świata rozmieszczenie głównych typów gleb strefowych, śródstrefowych i niestrefowych 	VI.1 VI.2
32.	Szata roślinna na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • strefy roślinne na Ziemi • czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi • zależności między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia na podstawie mapy tematycznej główne strefy roślinne na Ziemi • opisuje rozmieszczenie i warunki występowania stref roślinnych na Ziemi • podaje charakterystyczne cechy głównych stref roślinnych na Ziemi • omawia czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi • porównuje piętrowość w wybranych górach świata • wykazuje zależność między klimatem a występowaniem typów gleb i stref roślinnych 	VI.3 VI.4
33. Powtórzenie i utrwalenie				